

інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2008-2011 роки. Затверджено постановою КМ України від 28 травня 2008 р. № 502 // <http://www.tax.vsem.com.ua/embed/derg-nato.doc> 3. Вступ до НАТО – стратегічний вибір України / За заг. ред. О.І. Соскіна. – К.: Вид-во “Інститут трансформації суспільства”, 2008. – 192 с. ISBN 978-966-8534-08-9 4. Жовта І. Соціологічні дослідження в реалізації державних програм інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції // <http://www.nceai.gov.ua/272.853.0.0.1.0.phtml> 5. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. – К.: Генеза, 1997. – 400 с. ISBN 966-504-011-1 6. Фурашев В. Особливості інформування громадськості щодо євроатлантичного курсу України на сучасному етапі її інтеграції до НАТО // <http://www.nceai.gov.ua/272.854.0.0.1.0.phtml> 7. Фурашев В. Акценти та пріоритети інформаційної політики в період інтенсивного залучення України до НАТО // <http://www.nceai.gov.ua/272.812.0.0.1.0.phtml>

В. Головата

ВПЛИВ ТРАДИЦІЙ НА РОЗБУДОВУ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТІВ ЄС

Нині в Україні проходить реформування державної служби, яке направлене на те, щоб підняти її авторитет, авторитет влади в цілому, забезпечити ефективне функціонування державного механізму, досягнення європейських стандартів рівня життя наших громадян.

Питання стоїть так, що серйозним еталоном соціально-економічного реформування в Україні має бути модель європейського розвитку. Тому дуже важливо осмислити історичний шлях розвитку державної служби України на шляху до Європи. Цей процес поетапний, тому метою дослідження є проведення аналізу впливу історичних традицій на побудову сучасної державної служби в Україні відповідно стандартам Європейського Союзу. Адже за словами Президента України В.Ющенко : «Традиції – невід’ємна складова нації» [6, с. 13]

За словами доктора філософських наук Т. Мокренка, сьогодні перед Україною стоять виклики, пов’язані із загальною світовою тенденцією до глобалізації. Насамперед вони зумовлені процесами її європейської та євроатлантичної інтеграції. Ключову роль у цих процесах відіграє її головний інструмент – вітчизняна державна служба, функціонування якої зумовлює якість державного управління/

«Необхідність реформування вітчизняної державної служби для нас очевидна. При цьому ми рухаємось, у першу чергу спираючись на європейський досвід. Так вийшло, що, живучи з країнами Європейського Союзу в одному хронологічному періоді, в одному вимірі історичного часу, ми від них значно відстаємо, зокрема в державотворчих процесах, і змушені працювати в «наздоганяючій моделі».

Іншим джерелом для планування реформи державної служби є наша

власна адміністративна традиція.» [18]

В листопаді 2008 року в Національній академії відбулася науково-практична конференція «Державна служба України в історичному контексті: проблеми становлення та розвитку», присвячена 90-річчю запровадження державної служби. Ця конференція стала спробою скласти об'єктивне уявлення про історичні особливості формування інституту державної служби на території української держави та дозволила виробити пропорції щодо використання кращого українського адміністративного досвіду на шляху адаптації державної служби України до стандартів Європейського Союзу.[21]

Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу помітив те, що звертаючи увагу лише на вивчення та введення в практику досвіду країн — членів ЄС та інших розвинених країн світу з питань побудови державного управління, неможливе успішне реформування інституту державної служби в Україні. Причиною є те, що ми не звертаємо уваги на власний досвід, власну історію, власну адміністративну традицію. Протягом різних історичних періодів в українській адміністрації можна спостерігати окремі риси сучасної державної служби європейського зразка, зокрема, ключовий момент — посада печатника у Галицько-Волинському князівстві, генерального писаря у козацькі часи, державного секретаря у різні періоди української державності XX-XXI століть.[19]

Історія державної служби сягає часів княжої Русі. Політична думка епохи становлення й розвитку древньоруської держави зафіксована в “Руській Правді” Ярослава Мудрого, у “Слові про закон і благодать” митрополита Іларіона, “Повчання дітям” Володимира Мономаха, “Повісті минулих літ”, “Слові о полку Ігоревім” та ін.[15, с.16].

Саме в роки розвитку Київської держави зародилася колегіальна форма правління, функціонував орган прямого народовладдя – віче. Прототипом представницького органу державної влади була боярська рада, яка не набула парламентарних форм через те що не була збережена державність. На селі функціонував орган місцевого самоврядування – верв. Тоді існувало збірне поняття держслужбовця – тивуни, урядник княжого двору, ябедники, мечники, рядовичі, вірники, на місцях правили намісники, старости. Усі вони були захищені Законом, мали достатній соціальний статус. Носієм верховної влади вважався київський князь. Проводились реформи. Після адміністративної реформи Володимира Великого родоплемінний поділ суспільства поступився місцем територіальному. Посилилась влада місцевих князів, а тому проводились сними – княжі з’їзди, на яких обирались князі, бояри, представники церкви. Київська Русь була однією з «найбільших, найкультурніших, найрозвинутіших економічно й політично держав середньовіччя»[7].

Слід зазначити, що у XIII ст. Влада київського князя стала цілком номінальною. Як відомо, Київська Русь розпалася через егоїзм та “шкурні інтереси” правлячої еліти, нездатної на безкорисливе служіння тому власному народові, руками та думкою якого творилося багатство.

Значення національного державотворення за часів Галицько-Волинського князівства важко переоцінити. Адже державницькі та культурно-національні традиції Київської Русі були збережені і одночасно розвинуті під впливом європейських соціально-політичних відносин. Роль державних урядовців виконували двірсько-вотчинські слуги, які за дорученням князя здійснювали управління і суд в межах всієї держави. Під впливом державного устрою Угорщини виник державний чин дворецького, який очолював апарат управління князівського двору. Канцелярією князя керував печатник. В сучасному розумінні це канцлер. Ця посада теж була широко поширена в ті часи в західноєвропейських країнах. Різні посади: стольник, який займався фінансовими справами, збройник, який вів військове керівництво та інші урядовці, на зразок окладника, ключника, городників, митників, тощо, - свідчать про те що тогочасний апарат державної служби був добре розвинутий і диференційований. [2]

Модель державного управління Галицько-Волинської держави була однією із найкращих європейських інститутів, що забезпечувала безперервний розвиток державної служби та державотворчого процесу як історичного чинника національного самовизначення українського народу/

Не слід забувати вплив на розвиток системи державної служби несприятливих для України історичних подій XIVст., коли Україна перебувала під владою Литви і Польщі. Необмежена влада: законодавча, виконавча, військова й судова, - була сконцентрована в руках великого князя, при якому функціонувала рада, що складалася із васалів та державних осіб. Рада ставала вищим державним органом. Пізніше з'явився ще один представницький орган – сейм, я якому провідну роль відіграла польська шляхта.

Прояви європеїзації торкнулися міст і сіл. Значний історичний спадок можна відслідкувати, аналізуючи результати отримання магдебурзького права. Склад магістрату в місті був дворівневий: колегія засідателів, яких обирало міське населення та радники, які займалися адміністративними справами. В селах сільські уряди були виборними та самоврядними. Очолював громаду отаман, або старшина, якого обирали щороку. [9]

Об'єднання Польщі і Литви у Річ Посполиту не залишало надій на відновлення української державності. Політична єдність цих держав ґрунтувалась на компромісах, як то спільний монарх чи законодавчий орган (сейм). Окремо – адміністрація, місцеве самоврядування, тощо. В цей же час було утворено окремі уряди зі своїми міністрами.

Через історичну призму цих подій автор вбачає коріння сучасних прагнень в системі державної служби до подвійного урядування, що разом із впливом політичних складових не дають можливості в адміністративному апараті державної служби відмовитися від традиційної ієрархічної структури управління. Також, осмислюючи долю нашої держави, яка перебувала під контролем Речі Посполитої, в часи відсутності громадянських прав і свобод нижчих станів, а тим більше участі в управлінні державою, вбачаю сьогоденішню «норму» в системі державної служби, коли державний

службовець, особливо в виконавчій гілці влади, виконує в більшій частині своєї діяльності лише директивні вказівки керівництва.

Значний вплив по впровадженню демократичних засад в системі державної служби було здійснено за часи козацько-гетьманської держави. Геополітична ситуація була несприятливою для України, жодна із сусідніх держав не була зацікавлена у зміцненні молодої української держави.

Козацька доба в історії України почалася наприкінці XV ст. і тривала до другої половини XVIII ст., коли було зруйновано Запорізьку Січ. Епоха козаччини залишила глибокий слід у народній пам'яті, істотно вплинула на менталітет нації, систему соціально-економічних, політичних, національних, особистісних цінностей.

Саме в ці часи було створено новітню форму державного управління – гетьманську державу. Війську Запорізькому справді були притаманні деякі риси демократичної республіки. Тут не існувало приватної власності на землю і кріпацтва; панувала формальна рівність між усіма козаками (право користування землями та іншими угоддями, участі у радах тощо). Усі органи управління були виборними, їх діяльність контролювалася Січовою радою. Характер громадських взаємин і навіть обряд обрання старшини свідчив про глибоко вкорінений демократизм козацької спільноти. Однак, демократія не опиралася на міцний правничо-політичний фундамент, запорожці керувалися не писаними законами, а стародавнім військовим звичаєм. [8]

У Війську Запорізькому з'явився генеральний писар (прирівнювався до канцлера) - він виступав посередником при усіх угодах, вів їх облік, військовий писар, військові судді, посада ароматного обозного, появилася - Генеральна військова канцелярія, Генеральна скарбова канцелярія - а звідси генеральний підскарбій, полкова, сотенна старшина(кошовий отаман, військовий суддя. полковники, осавули, писаря ,пушкарі, гармаші, хорунжі, - усі вони отримували платню із казни).

Історичні традиції Козацької держави свідчать про те, що Україна має всі можливості для вибудови власної моделі системи державної служби. Адже протягом Визвольної війни під проводом Б.Хмельницького була сформована нова форма державного ладу, яка не спиралася на стару державну традицію Київської Русі, держава розвивалась самостійно в контексті європейських традицій.

“Конституція прав і свобод Запорозького Війська”, укладена 5 квітня 1710 р. між новообраним гетьманом України П. Орликом і його виборцями та запорозькими козаками, віддзеркалювала високий політичний рівень української старшинської еліти, її сприйнятливість до європейської ліберальної думки[14].

Вперше в Україні було створено своєрідну козацько-військову демократично-парламентську республіку. Засади представницького, парламентсько-представницького ладу, які будуються на взаємодії законодавчої (Генеральна рада), виконавчої (гетьманська) і судової гілки влади актуальні дотепер [16].

Таким чином, витоки становлення основ державної служби в Україні

пов'язані із становленням української державності. Бо держава має вирішувати зовнішні і внутрішні проблеми і бути при цьому правовою, демократичною, соціально орієнтованою, підконтрольною народові. Втілює ці завдання в реальність система державної служби.

Державна служба у її нинішньому розумінні з'явилась у часи Української держави гетьмана Павла Скоропадського (29 квітня-14 грудня 1918 рік). Саме з метою побудови державного апарату тоді було прийнято та значною мірою впроваджено цілу низку системних законів, які уперше в історії України на законодавчому рівні закріпили основу цього інституту влади.

На відміну від уряду Української Народної Республіки доби Центральної ради 1917-18 рр., а також Директорії 1918 року, гетьман Скоропадський вважав одним з головних своїх завдань побудову професійної державної служби, і зосереджував на цьому значні зусилля. Саме з метою побудови державного апарату було прийнято та значною мірою впроваджено, у доповнення до Закону «Про тимчасовий державний устрій», низку системних законів, які уперше в історії України на законодавчому рівні закріпили основу інституту державної служби.

Законом про нормальний розпис утримання службовців в центральних урядових установах цивільних відомств від 26 червня 1918 року в Українській державі було фактично запроваджено аналог нинішньої системи категорій посад та рангів державних службовців – систему класів посад (їх було 10, голова Ради Міністрів – I ранг, Міністр – 2, Товариш Міністр – 3, член Ради Міністрів – 4, головний бухгалтер – 5, начальник відділу – 6, старший діловод – 7, старший рахівник, головний журналіст, бібліотекар – 8, і нарешті 10 ранг посада, яка називалась практикант). Було тоді визначено 7 рангів пенсії (найнижчий 7 ранг – помічник бібліотекаря, Голова, Міністр, Товариш Міністра мали 1 ранг, директор департаменту – 2, 3 ранг був I і II ступенів, 5 ранг урядовець з особливих доручень). Було також схему посадових окладів. Від 1800 крб до 30000 крб в рік. Голова Ради Міністрів - 30000, старший юрисконсульт, головний бухгалтер - 12000 крб в рік, урядовець від 3000 до 9000 крб.

Важливо, що уже тоді, заробітна плата державних службовців, у кращих нинішніх європейських традиціях, встановлювалась законом.

Слід зазначити, що початок XX ст. був одним із найдинамічніших періодів української політичної історії. Створена у березні 1917 р. Центральна Рада на чолі з М. Грушевським у своїй державотворчій діяльності дотримувалася демократичних принципів і традицій.

Особливості розвитку демократичної традиції українського народу в період “радянської демократії” визначалися двома спрямуваннями. Одне із них репрезентувала українська політична еміграція, а інше розгорталось в умовах “радянської соціалістичної демократії”.

Ліберально-демократичну течію у міжвоєнний період уособлював Державний центр української Народної Республіки (С. Петлюра, В. Маркусь, Я. Рудницький та ін.). В основі політико-ідеологічної діяльності Центру була відданість парламентарно-республіканським та демократичним традиціям,

орієнтація на досягнення Україною самостійної демократичної державності, неприйняття політичних концепцій тоталітарного напрямку.

За часів перебування України під владою тоталітарної системи 1920 – 1991 років система державної служби в основному була зведена до партійно – державної номенклатури. Й.Сталін вперше в листопаді 1923 року постановою Оргбюро ввів номенклатурні посади: номенклатура №1- 3500 посад призначення, яких здійснювало ЦК РКП(б), номенклатурний список №2, які призначали відомства за погодження з ЦК. Далі була номенклатура партійних працівників, керівний склад державних установ. Вибірні посади –депутати, а також керівники громадських організацій. В Україні за роки панування радянської тоталітарної системи політична думка і політична наука не лише не просунулася вперед порівняно з концептуальною спадщиною дореволюційної доби та еміграції, а певною мірою деградували. Вплив історичних процесів за часів тоталітарної системи буде предметом дослідження автором в наступних публікаціях.

Таким чином, досліджуючи вплив історичних традицій на побудову сучасної державної служби в Україні з часів Київської Русі до становлення радянської влади в Україні у 20-ті роки минулого століття, можна зробити наступні висновки.

Розвиток демократичних традицій в Україні порівняно з країнами Заходу мав свою специфіку:

- перервність державницького процесу, чергування в українській історії періодів політичного піднесення і занепаду зумовлювали занепад і розвиток демократичних традицій;

- демократичні ідеї в Україні завжди підпорядковувалися соціальній та національній ідеям (концепції демократичного врядування та ліберальних прав і свобод видавалися утопічними і не мали широкої підтримки).

Сучасні моделі побудови державної служби остаточно сформувались під впливом демократизації управління країнами. Становлення професійної основи державної служби, законодавче визначення статусу державних службовців, їх соціальний та економічний захист з боку держави сприяли трансформуванню самої сутності державної служби.

Загальні підходи до побудови структури сучасних державних установ сформувалися в часи Середньовіччя, точніше у XI-XIIст., на зразок ієрархізованої системи управління християнської церкви.

Походження державної служби як інституції влади тісно пов'язане зі становленням і розвитком національної держави. Державні службовці довгий час були особистими службовцями монархів. Однак у подальшому в результаті розвитку парламентаризму монархія стала розглядатися вже як засіб досягнення суспільного, загальнодержавного добробуту. Важливим фактором у створенні моделі сучасної державної служби стало розмежування приватного та публічного, розуміння ролі й місця монарха і монаршого двору в управлінні країною.

Вплив історичних традицій часів Київської Русі, Галицько – Волинської держави бачимо в сьогоденних тенденціях децентралізації влади, у

функціонуванні органів народовладдя: Верховна Рада, органи місцевого самоврядування на зразок віче, боярська рада, верв. Носій верховної влади – князь, певною мірою поділяв владу з народним віче та боярською радою. Серед складових майбутньої державної служби проводилося призначення на вищі посади, видання уставів, грамот та інших актів. Витоки проведення реформ: адміністративна, військова, судова – це також історичні надбання за часів Київської Русі. Створення правової бази державної служби в Україні можна пов'язати з наявністю державного права, основи якого були також закладені в Київській Русі.

Вперше в історії за часів Козацької держави в Україні державна ідея знайшла відображення в конституції та окреслила шлях державних реформ, які базуються на демократичних принципах та республіканській формі правління. Адже Сполучені Штати Америки і Франція майже через століття отримали свої конституційні акти. Тому сьогодні можна сміливо говорити, що основою фундаменту європейських норм державної служби є саме українські історичні традиції.

Історичний досвід вчить, що необхідною передумовою формування громадянського суспільства та побудови демократичної держави є наявність освіченої еліти, наділеної професіональними знаннями, безкорисним патріотизмом і самовіддачею.

До кінця XVIII ст. вищі службовці держави виконували одночасно як політичні, так адміністративні завдання. Фактично поняття уряду і адміністрації ще нерозрізнялися. Розмежування цих понять як умова розвитку демократичної державної служби сталося під впливом ідеї поділу влади. У XVIII-XIX ст. це визначило різні підходи щодо підпорядкування службовців адміністрації політичним посадовим особам. Після відокремлення державних службовців від політичних функціонерів службовці вищих рангів утворили окрему адміністративну еліту.

В 2008 році відзначалася 90-та річниця Державної служби України. Своім корінням вона сягає часів княжої Русі; паралельно з військовою структурою у козацьку добу Богдана Хмельницького, де також була розвинута ієрархія цивільних посад. Але як окремий інститут державна служба у її нинішньому розумінні - статус урегульований законом, уповноваження на здійснення функцій держави, а також отримання заробітної плати з державної казни - з'явилась у часи Української Держави гетьмана Павла Скоропадського - однієї з перших спроб побудови на теренах українських земель, які перебували у складі Російської імперії, незалежної української держави.

Отже, гетьман Скоропадський створюючи урядову службу вже в 20-их роках минулого сторіччя базував її на кращих традиціях українського козацтва.

Основні фактори, які зумовили невдачі державного будівництва в Україні 1917 – 1920 рр., є надзвичайно актуальними сьогодні. Це проблема національної еліти, брак політичної консолідації всіх національних сил у справі побудови самостійної держави, антидержавний спосіб мислення населення. Ось чому насамперед необхідно розвивати наскрізну систему

управління персоналом в органах державної влади на центральному та місцевому рівнях, забезпечити якісну професіоналізацію державної служби та забезпечити політичну нейтральність державних службовців. На цих засадах і будуватиметься Концепція адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу, схвалена Указом Президента України від 5 березня 2004 року №278/2004. «Європейський проект майбутнього України – це, напевно, на сьогодні єдина конструктивна ідея, здатна згуртувати всю українську політичну націю» [17, с.334].

Державна служба як і будь-який інститут влади живе своїми традиціями та історією, адже ті, хто не мають історії - не мають майбутнього.

У цілому сучасна концепція державної служби розвивалася в тісному взаємозв'язку з розвитком ідеї про державу та суспільство і закономірно висунула на перше місце забезпечення прав громадян як основних утримувачів цієї інституції і орієнтувала сучасних чиновників на надання їм послуг. Отже, витоки пріоритетних напрямів адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу лежать в історичній площині нашої держави.

1. Абліцов В. Гетьманат. Актуальні роздуми над статтями з новітніх українських історичних словників та малої енциклопедії «Українське козацтво» // Голос України. – 2002. С.7. 2. Василенко С. Геополітичні традиції Київської Русі і Галицько – Волинської держави // Людина і політика. – 2002. - №5. – С.102-111. 3. Гайдаматський рух на Україні в XVIII ст.: Збірник документів. – К., 1970. – 240 с. 4. Грушевський М.С. Історія України – Руси: В 11 т., 12 кн. /Редкол.: П.С.Сохань (голова) та ін. – К.: Наукова думка, Т.З. - 1993. – 592 с. 5. Дорошенко Д. Історія України: в 2-х томах. – К.: Глобус, 1991. – Т.1. – 238 с. 6. Жулинський М.Г., Сліпущко О.М. Віктор Ющенко: випробування владою /Худож.-оформлювачі Б.П.Бублик, С.І.Правдюк. – Харків: Фоліо, 2005. – 415 с. 7. Історія України /В.Ф.Верстюк, О.В.Гарань, О.І.Гуржій та ін./ За ред. В.А.Смоля. – К.: Альтернативи, 1997. – С.22. 8. Історія України в особах: Козаччина (авт.колектив: ТВ.Горобець, О.Гуржій, В.Манях та ін.) – К.: Україна, 2000. – 302 с. 9. Кіселичник В. Про надання українським містам у XIV – XVIIст. Магдебурзького права // Право України. – 1996. - №9. – С.82-84. 10. Концепція адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу: Указ Президента України від 5 березня 2004 року №278. //Офіційний вісник України. – 2004. - №10. 11. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К.: Атіка, 2003. – 573 с. 12. Музиченко П. Історія держави і права України. – К., 2007. - 483 с. 13. Слісаренко А.Г., Томенко М.В. Історія української конституції. – К.: Т-во «Знання» України, 1993. – 192 с. 14. Угода та Конституція Пилипа Орлика //Мазепа: Збірник. – К.: Мистецтво, 1993. – С.232. 15. Україна: Повна енциклопедія /Авт. – упорядники В.М.Скляренко, Т.В.Іовлева, В.В.Мирошнікова, М.О.Панкова; Худож. –оформлювач Л.Д.Киркач-Осипова. – Харків: Фоліо, 2007. – 463 с. 16. Черкаський край – земля Богдана і Тараса: Культурологічний збірник /

за редакцією Б.В.Губського, В.М.Литвина, В.А.Смоля. – К.: Українські пропілеї, 2002. – 656 с. 17. Чугуєнко М. Україна, яка шокує. Лабіринти історії. – Харків, 2005. – 351 с. 18. <http://www.gods.gov.ua/control/index> – сайт Головного управління державної служби в Україні. 19. <http://www.center.gov.ua/> - сайт Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. 20. <http://www/president.gov.ua>

Н. Седнєва

МОВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАХИСТУ ІНТЕРЕСІВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Важливість формування мовної політичної культури викликана в першу чергу потребою у забезпеченні суспільної стабільності, узгодженні інтересів великої кількості різноманітних в етнічному, культурному, мовному та релігійному відношеннях спільнот, що мешкають в Україні, оскільки мовна визначеність є необхідною умовою існування цілісної суверенної держави, яка прагне зайняти належне місце у світовому просторі.

Досить часто розгляд проблем мовної політики зводиться до визначення місця державної (української) мови в суспільно-політичному житті чи аналізу взаємодії української та російської мов (білінгвізму). В той же час ця проблема значно ширша і має бути розглянута з боку захисту та розвитку мов національних меншин, яких в Україні згідно з даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року в Україні більше 130. З них більшість складають етнічні українці — 37 541 693 особи (77,8%). Крім того, в країні проживає 21,4 тис. гуцулів, а також 672 особи, що називають себе «лемками», 131 — «бойками», 22 — «литвинами», 9 — «поліщуками». 10,2 тис. осіб назвалися «русинами». Поліетнічність населення, яка утворилася в Україні, має виразну специфіку: з-поміж усіх етнічних неукраїнців майже 80% становлять етнічні росіяни (8 334 141 особа, або 17,3% від усього населення України). Характерною особливістю української поліетнічності є питання стосовно визначення мовної ідентичності. Зокрема згідно з даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року 14,8% етнічних українців вважають рідною російську мову[1].

Власне, сьогодні в Україні існує 3 національні мегагрупи — україномовні українці, російськомовні українці та російськомовні росіяни. 4,9% населення припадає на інші національні меншини. В результаті міграційних процесів останніх років в Україні зросла кількість румунів, вірменів та азербайджанців. Чисельність більшості інших національних груп, зокрема болгар, молдаван, білорусів, євреїв, татар, ромів, німців скоротилася. В Україні також зафіксовано 6,6 тис. арабів, 2,9 тис. естонців, 1,2 тис. караїмів, 2,9 тис. чеченців.[2]

Захист національних, в тому числі і мовних, інтересів в Україні здійснюється на державному рівні шляхом прийняття законодавчо-